

Tereza Freidingerová, VIETNAMCI V ČESKU A VE SVĚTĚ: MIGRAČNÍ A ADAPTAČNÍ TENDENCE. SLON, Praha 2014, 233 s.–

Tematika Vietnamců v Čechách a jejich migrace se dnes jeví jako aktuální téma, a to nejen z důvodů jejich viditelnosti v rámci české společnosti. Kniha *Vietnamci v Česku a ve světě: migrační a adaptační tendence* Terezy Freidingerové, kterou vydalo nakladatelství SLON v roce 2014, obsahuje ucelený přehled vietnamské migrace ve 20. století, včetně reflexe samotných migrantů, a zároveň vše dokládá empiricky získanými daty z kvalitativních a kvantitativních šetření. Vydaná kniha vychází z přepracované dizertační práce, což je patrné zejména na strukturování textu. Zároveň je výsledkem projektu, který tuto doktorskou práci doprovázel, a sice *Migrační a adaptační tendence vietnamského etnika – behaviorálně geografické hledisko*, realizovaného v rámci Univerzity Karlovy.

Text knihy je rozdělen celkem na pět kapitol, přičemž však 1.–4. kapitola (s. 27–110) by mohly být považovány za první část textu a 5. kapitola (s. 111–208) za část druhou, a to dokonce s podobným rozsahem stran. Zde je patrné, že se jedná o výstup vycházející ze závěrečné práce na doktorském studiu, jelikož v těchto místech nalezneme „klasické“ rozdělení její teoretické a „praktické“ části. Úvodní část obsahuje terminologické a konceptuální uchopení, základní historické informace o vývoji migrace z Vietnamu do světa a následně do ČR. Tento teoretický a historický prolog (který už sám o sobě je doplněn

informacemi, jež, předpokládám, získala autorka svým vlastním pobytem v zemi respondentů i výzkumem v ČR – informace o korupci atd.) je jakýmsi úvodem pro výše zmíněný projekt, jemuž je věnována pátá, nejjobsažnější část knihy.

Výzkum, který práci autorky provázel, se odehrával v Čechách i ve Vietnamu, a jak sama Tereza Freidingerová podotýká, bylo využito hned několik známých výzkumných metod. Díky finanční podpoře Univerzity Karlovy bylo dosaženo podmínek pro realizaci výzkumu, který například z hlediska sociální a kulturní antropologie působí jako velice kvalitní terénní práce (využití zúčastněného pozorování, triangulace metod a další). Je patrné, že díky pobytu v původní zemi cílové skupiny získala autorka vhled do kulturních vzorců svých respondentů. Tuto skutečnost si pravděpodobně s úsměvem uvědomí každý čtenář, který Vietnam navštívil, jelikož se autorka nevyhýbá různorodosti témat, jež jsou s Vietnamci a jejich zemí v ČR i ve světě spojována, ať už se jedná o zmíněné téma korupce ve VN, či hodnoty vzdělání – respektive vynikajících výsledků na základním a středoškolském stupni.

Přestože autorka v teoretické části hovoří o několika přístupech vnímání migrace, včetně teorie sociálních sítí, ve výzkumu samotném se rozhodla použít takzvaný 3D V-E model, který mapuje oblasti migrační motivace: blahobyt, zabezpečení, status, pohodlí, podněty, autonomie, přináležení, morální hodnoty, životní prostředí. Díky tomuto modelu je umožněno vyhnout se zejména otázce „proč“. Ta totiž, jak je v textu doloženo,

může vést ke zkreslení či zkratkovitosti jednotlivých informací. Přestože výzkum může být určitě označen za (jak bylo řečeno výše) velice kvalitní, domnívám se, že hodnota získaných dat je prakticky nevytěžitelná a mohla by být i nadále interpretována nejen z hlediska migrace. Je však pochopitelné, že samotný původní projekt, k jehož naplnění došlo, měl stanoveny určité cíle a k nim také směřoval.

Kníže vydaná studie Terezy Freidingerové může být čtenáři doporučena hned z několika důvodů. Za prvé je svým způsobem v současné chvíli ojedinelou prací v české akademické sféře, která se komplexně zabývá vietnamskou migrací a jejími následnými ozvěnami v ČR i ve Vietnamu. Za druhé se dá považovat za dílo s multidisciplinárními tendencemi. Příznivce politologických věd zajisté potěší informace z oblastí migrace a mezinárodních smluv, antropologicky či sociologicky orientované vědce naopak zaujme propracovaný výzkum. Ten díky spojení kvalitativních a kvantitativních metod můžeme označit za zdařilé provedení metodické triangulace, kterého současní antropologové a sociologové u cílové skupiny vietnamských migrantů v ČR prozatím nedosáhli. To vše je navíc ukotveno skutečností, že autorka vychází z disciplín věnovaných sociální geografii, migraci a regionálnímu rozvoji. Kniha je ovšem zajímavá také z pohledu laického, kdy čtenáře zaujmou nejen poznatky o vietnamské společnosti, ale i zrcadlo, které je nastaveno českým zemím a „čeství“, jak je budoucí, současní a bývalý vietnamští migranti vnímají.

Lenka Bednářová
(Katedra antropologie, FF ZČU Plzeň)

Ślawomir Sikora, FILM I PARADOKSY WIZUALNOŚCI. PRAKTYKOWANIE ANTROPOLOGII. Wydawnictwo DiG, Warszawa 2012, 347 s.–

Vizuálna antropológia sa posledné roky stáva čoraz reflektovanejšou vedeckou disciplínou. Dôležitosť a etnografická kompaktnosť tohto diskurzu, ktorý do značnej miery vystupuje ako alternatíva voči „textuálnej“ antropológii sa však dlhodobo potýka s problematickou stabilizáciou, ktorá by jej systematickejšie napomáhala v jej rozvíjaní. Posledné roky priniesli v strednej Európe viacero dôležitých literárnych počínov, ktoré manifestovali jej význam a potenciál zviditeľňovať antropologické poznanie. Priam na dobrovoľníckych základoch vznikajú i filmové či fotografické projekty inklinujúce k vizuálnej antropológii. Ślawomir Sikora je poľský vizuálny antropológ, ktorý sa problematike vizuálnosti (fotografii i filmu) v antropológii venuje dlhodobo. V roku 2004 vydal knihu zasvätenú fotografii v antropologickom svetle s rôznymi transdisciplinárnymi presahmi, *Fotografia między dokumentem a symbolem*. Jeho najnovší titul, *Film i paradoksy wizualności. Praktykowanie antropologii* predstavuje prácu, prostredníctvom ktorej získal svoje habilitačné uznanie. Rozsah práce neurčuje konceptuálne jednotný rámec, ktorého snahou by bolo detailne popísať určitý fenomén. Skôr systematicky zhrňuje rôzne myšlienkové ambivalencie, s ktorými sa vizuálna antropológia stretávala, a ktoré ako tieň dopadajú na jej existenciu dodnes. V tomto smere predstavuje práca dôležitú reflexiu disciplíny, ktorá doprevádza čitateľa k úvahám nad spôsobmi jej práce a fungovania.